ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

МАУП

Кафедра публічного адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Директор ННІМВСН

_____
А.М.Грись

"27" серпня 2021 р.

Схвалено на засіданні кафедри
Публічного адміністрування
Протокол № 1 від "26" серпня 2021 р.
Завідувач кафедри

_____
І.А. Семенець-Орлова

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ»

спеціальності: **281 Публічне управління та адміністрування**
(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня **бакалавр**
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми: **281 Публічне управління та адміністрування**
(шифр і назва освітньої програми)

Київ МАУП 2021

Розробник (-и) робочої програми навчальної дисципліни:
Семенець-Орлова І.А., доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного адміністрування

Викладач:
Семенець-Орлова І.А., доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного адміністрування

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри публічного адміністрування
(протокол №1 від "25" серпня 2021 р.)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук
(протокол №1 від "27" серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри _____ Семенець-Орлова І.А.
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 281 Публічне управління та адміністрування)
(назва освітньої програми)

25.08.2025 р.

Керівник освітньої програми _____ Пивоваров К. В.
(підпис) (ПІБ)

Робочу програму перевірено
25.08.2021 р.

_____ Гуменчук А.В.
(підпис) (ПІБ)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____»____ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____»____ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____»____ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____»____ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
«Методологія досліджень у державному управлінні»		
Курс	4	4
Семестр	7	7
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, в тому числі:	90	90
Аудиторні	50	6
Модульний контроль	-	
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	40	84
Форма семестрового контролю	*залік*	*залік*

2. Статус дисципліни: *обов'язкова*

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни — вивчення комплексного та системного підходів до аналізу методології суспільних наук, визначення її суті, багатоаспектного змісту, об'єктів, суб'єктів і функціональних напрямів, структури, механізмів управління, а також ролі в модернізації державного управління, підвищенні його ефективності. При цьому використані наступні основні методи дослідження: системного аналізу, синтезу, опрацювання фактологічної бази щодо об'єкта дослідження, зокрема наукових джерел, інформаційно-аналітичних матеріалів, та її систематизації; комплексного вивчення історичного компоненту методології, проведення експертних досліджень проблем її становлення та розвитку; порівняльного аналізу з окремими методологічними аспектами з урахуванням зарубіжного досвіду; узагальнення отриманих результатів.

4. Компетентності та програмні результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення курсу здобувачі повинні мати:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і

суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Здатність бути критичним і самокритичним.

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Здатність планувати та управляти часом.

Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

Здатність впроваджувати інноваційні технології.

Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

5. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№	Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. СУТНІСТЬ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ							
1	Поняття методології та основні концепції її осмислення	6	3				8
2	Класифікація методології і характеристика її основних різновидів	7	3				8
3	Структура методології	7	3				8
Змістовий модуль 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ							
4	Функціональне поле методології	7	4				8
5	Методологічні проблеми державного управління	7	3				8
	Встого: 90 годин	34	16	-	-	-	40

Тематичний план для заочної форми навчання

№	Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. СУТНІСТЬ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ							
1	Поняття методології та основні концепції її осмислення	1					14
2	Класифікація методології і характеристика її основних різновидів		1				14
3	Структура методології	2					14

Змістовий модуль 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ							
4	Функціональне поле методології	1					14
5	Методологічні проблеми державного управління		1				14
	Встого: 90 годин	4	2				84

6. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. СУТНІСТЬ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ

Тема 1. Поняття методології та основні концепції її осмислення

1. Методологія – це деяка сукупність філософських методів пізнання.

2. Методологія розглядається як система методів пізнання, у тому числі конкретних. У цьому випадку вона виступає у вигляді деякого арсеналу методів діяльності. Недоліки такого підходу в тому, що методологія, з одного боку, звужується до розуміння тільки методів і тільки методів пізнання.

3. Методологія розуміється як загальна теорія методів пізнання.

4. Методологія зводиться до сукупності принципів діяльності, які виступають способом регуляції діяльності, що досить переконливо, але викликає заперечення з погляду обмеження методології однією його складовою – принципами.

5. Методологія являє собою специфічну діяльнісну систему, що включає в себе принципи, категорії, теорії, парадигми і методи, що мають специфічне цільове призначення, пов’язане з реалізацією діяльності. Вона виступає як спосіб діяльності, спосіб організації діяльнісної системи. Цей підхід заслуговує на увагу, оскільки він інтегрує всі основні складові методології.

6. Розгляд методології як певної системи, що поєднує відповідно до основних видів діяльності методологію пізнання, оцінки і практичної діяльності. Такий підхід передбачає широке трактування методології в аспекті діяльності взагалі, але залишає відкритим питання про структуру кожного діяльнісного виду методології.

7. Методологія як багаторівневе утворення, на поверхні якого перебуває філософська методологія, далі йде загальнонаукова методологія, а на найнижчому рівні стоїть методологія галузевих видів науки. Відзначимо, що ця ієрархія має системний характер, тому що всі її сходинки складають цілісний методологічний організм. При цьому галузева методологія повинна постійно порівнюватись з філософською і загальнонауковою методологіями.

8. Зведення методології до мети, змісту і методів дослідження.

9. Системно-діяльнісний підхід до методології, відповідно до якого вона досліджує взаємозумовленість, взаємозв’язок і залежність системи знань і системи діяльності.

Тема 2. Класифікація методології і характеристика її основних різновидів

До найбільш важливих цілісних різновидів методології, що сформувались

у процесі історичного розвитку, відносять наступні:

1. Консервативну методологію – сформувалася, як видно, раніше від усіх інших різновидів. Вона орієнтована на збереження і зміцнення держави.

2. Утопічну методологію – спирається на ідею ідеальної держави і її втілення в практику. При цьому допускаються будь-які жертви заради торжества цієї ідеальної держави.

3. Еклектичну методологію – припускає методологічні запозичення й інші види діяльності людини, наприклад виробництва, торгівлі і т.ін.

4. Діалектичну методологію – відстоює ідею розвитку держави: поява, становлення і відмирання.

5. Раціоналістичну методологію – передбачає всебічну раціоналізацію держави і управління нею.

6. Позитивістську методологію – передбачає операціоналізацію управлінської діяльності та її орієнтацію на реальний ефект.

7. Модерністську методологію – розглядає державу і державне управління як явище, що постійно поновлюється.

8. Системну методологію – ґрунтується на системних уявленнях про державу і управління.

9. Кібернетичну методологію – орієнтована на розгляд управління державою з формальних позицій, шляхом застосування кількісних моделей на основі кібернетичної науки.

10. Постмодерністську методологію – формується на основних постулатах філософії постмодернізму, що заперечує традиції модернізму, закладені в європейській методологічній традиції Декартом, Спинозою, Кантом, Гегелем і Марксом.

Тема 3. Структура методології

Державне управління є мультипарадигмальною галуззю знання. Вона має відношення до самостійних парадигм, що додають йому не тільки різноманіття контекстів, а і методологічний зміст:

• Практична парадигма: державне управління – це сфера практичної діяльності, вирішення практичних завдань, що виникають у різних сферах життя суспільства.

• Інституціональна парадигма: державне управління являє собою сукупність інститутів, що здійснюють управлінську діяльність.

• Діяльнісна парадигма: державне управління являє собою діяльність з управління державою.

• Нормативно-правова парадигма: державне управління виступає як нормативно-правова система, що регулює управління державою, його діяльність і впливає на суспільство.

• Сцієнтистська парадигма: державне управління є специфічною галуззю наукового знання, що реалізується в діяльності держави.

• Системна парадигма: державне управління уявляється у вигляді системи, що вимагає системної регуляції.

• Інструментальна парадигма: державне управління – це сукупність

інструментів управління державою і впливу держави на суспільство.

• Інноваційна парадигма: державне управління виступає як найважливіший механізм реалізації інновацій, відновлення всіх сфер суспільного життя.

• Патерналістська парадигма: державне управління – це сфера централізованого розподілу ресурсів.

• Ліберальна парадигма: державне управління – це спосіб регулювання відносини між суб'єктами політики.

Змістовний модуль 2. Методологічні аспекти дослідження

Тема 4. Функціональне поле методології

Методологія в діяльності людей відіграє дуже значну роль. Однак її призначення й особливо функції, осмислені сучасною наукою не дозволяють зрозуміти справжні можливості методології, роблять її явищем сакрального типу. В узагальненому вигляді роль методології зводиться до того, що вона забезпечує здійснення діяльності, її рух до кінцевого результату. У зв'язку з цим можна виділити такі її функції, як: критична, критеріальна, орієнтаційна, аналітична, евристична, фінальності, інструментальна, світоглядна, технологічна і прогностична.

Тема 5. Методологічні проблеми державного управління

Те, що нині охоплюється терміном "державне управління", може бути інтерпретовано, принаймні, трьома його складовими: по-перше, державне управління – це власне управління державою, інтегральна сфера діяльності людей, що поєднує політичні, організаційні та нормативно-правові аспекти управління державою; по-друге, державне управління – це галузь наукового знання, що поєднує знання в галузі теорії, історії, методології, механізмів державного управління, а також знання у сфері місцевого самоврядування і територіального розвитку; по-третє, державне управління – це галузь освіти, у якій забезпечуються професійне навчання та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування. Формування цієї триєдиної сутності державного управління відбулося в XX ст.

7. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	3	3	2	2
Відвідування практичних занять	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	3	30	2	20
Робота на практичному занятті	-	-	-	-	-

Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-
Разом	-		65	-	64
Максимальна кількість балів:					159
159:100=1,59. Студент набрав Х балів; Розрахунок: Х:1,59 = загальна кількість балів.					-

7.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

1. Сутність науки та її інституційні характеристики.
2. Системні характеристики науки, її структура як системи.
3. Характеристика проблем основних складових науки.
4. Соціальні функції науки.
5. Основні етапи становлення та розвитку науки.
6. Поняття та особливості дослідницької діяльності як складного виду інтелектуальної діяльності.
7. Специфіка науки у порівнянні з предметно-практичною діяльністю, міфологією, релігією, мистецтвом, ідеологією, технікою.
8. Основні види наукових досліджень: фундаментальні, прикладні та розробки.
9. Поняття та структура програми наукового дослідження.
10. Формулювання проблеми дослідження.
11. Цілі та завдання дослідження.
12. Об’єкт і предмет дослідження.
13. Емпірична база дослідження.
14. Гіпотези в дослідженні і їх перевірка.
15. Обґрунтування методів отримання та аналізу інформації.
16. Висновки і рекомендації за наслідками досліджень.
17. Наукове знання.
18. Галузева структура сучасної науки.
19. Тенденції розвитку сучасної науки.
20. Процес наукового дослідження.
21. Структура основні різновиди та етапи наукового дослідження.
22. Науковий факт і його роль у дослідженні.
23. Наукове доведення і аргументація.
24. Наукові ідеї та відкриття.
25. Узагальнення і теоретизування.
26. Методологія як інтегральна система знань регулятивно-діяльної природи.
27. Структура наукової методології.
28. Характеристика основних різновидів методології.
29. Тенденції методологічного розвитку науки.
30. Принципи наукового дослідження та їхня роль у пізнавальному процесі.
31. Характеристика основних принципів пізнання.

32. Характеристика основних наукових підходів.
33. Методи наукового дослідження.
34. Методологічна роль теорій.
35. Ідеал об’єктивності науки.
36. Парадигми та їхня роль у пізнанні.
37. Наукові підходи.
38. Сутність та класифікація методів дослідження.
39. Методи емпіричних досліджень.
40. Методи теоретичних досліджень.

Критерії оцінювання:
змістовність – 3 бали
відповідність темі та стилю оформлення – 2 бали.

7.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у вигляді тестування.

Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 25 питань**.**

Види тестових завдань:

- Із вибором однієї правильної відповіді;
- На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень**;**
- Завдання на розпізнавання та відтворення правильної відповіді по пам’яті;
- Завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам’яті;
- Завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання:

- виконання тестових завдань – максимум 25 балів.

7.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік

7.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю.

1. Методи аналізу наукової інформації.
2. Методи презентації результатів досліджень.
3. Специфіка методу емпіричного дослідження.
4. Спостереження і його можливості.
5. Вимірювання в науковому дослідженні.
6. Метод класифікацій.
7. Вибірковий метод.
8. Опитувальні методи.
9. Тестування як метод дослідження.
10. Метод фокус-груп.
11. Метод експертних оцінок.
12. Експериментальній метод.

13. Метод аналізу документів.
14. Аналіз і синтез.
15. Структура методу аналізу.
16. Єдність аналізу та синтезу в науковому дослідженні.
17. Специфіка аналітики в державному управлінні.
18. Діалектична і формальна логіка.
19. Індукція і дедукція.
20. Якісний і кількісний аналіз.
21. Моделювання.
22. Узагальнення і теоретизування.
23. Наукова інформація та її характеристики.
24. Робота над літературними джерелами.
25. Аналіз і обробка первинної інформації.
26. Інтерпретація наукових даних.
27. Математичне забезпечення наукового дослідження.
28. Використання Інтернет-ресурсів.
29. Форми наукової комунікації.
30. Наукові семінари та конференції.
31. Технології презентації текстів
32. Виступ та доповідь на наукової конференції.
33. Наукова дискусія та її специфіка.
34. Публічний захист дисертації.
35. Характеристика особистості вченого.
36. Внутрішня та зовнішня структура вченого.
37. Статуси та ролі, що виконують вчені.
38. Типологія вчених, характеристика основних типів вчених.
39. Професійні компетенції вчених.
40. Наукові співтовариства як сфера реалізації вченого.
41. Наукові школи, їх ознаки, типи та функції..
42. Навички наукової діяльності та їх розвиток.
43. Цінності, етика та соціальна відповідальність вченого.
44. Технології наукової творчості.
45. Поняття якості наукового дослідження.
46. Основні напрямки удосконалення наукових досліджень
47. Правові та етичні засади регуляції наукових досліджень.
48. Наукова новизна. Плагіат і його ознаки.
49. Вдосконалення управління науковим знанням.
50. Активізація впровадження результатів наукових досліджень.

7.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	**Кількість балів**
Відмінно	100-90
Дуже добре Добре	82-89 75-81

Задовільно Достатньо	68-74 60-67
Незадовільно	0-59

8. Рекомендовані джерела

1. Арутюнов В.Х., Мішин В.М., Свінціцький В.М. Методологія соціально - економічного пізнання: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2015. – 353 с.
2. Малюга Н.М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку: Навч. посібник / За ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2013. – 476 с.
3. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента: Навч. посібник / Я.Я.Чорненький, Н.В. Чорненька, С.Б. Рибак та ін. – К.: ВД«Професіонал», 2006. – 208 с.
4. Пілющенко В.Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навчальний посібник / В.Л.Пілющенко, І.В.Шкрабак, Е.І.Словенко. – Київ: Дібра, 2004. –344 с.
5. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень / В.К.Сидоренко, П.В.Дмитренко. – К.: РНКЦ „РІНІТ”, 2000. –259 с.
6. Сурмін Ю.П. Аналітична діяльність: Посібник для аналітика неприбуткової організації / Ю.П.Сурмін. – К.: Центр інновацій та розвитку, 2002. – 96 с.
7. Сурмін Ю.П. Кейс-стаді: архітектура і можливості / Ю.П.Сурмін. – К.: Навчально-методичний центр "Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні", 2012. – 336 с.
8. Сурмін Ю.П. Майстерня вченого: Підручник для науковця / Ю.П.Сурмін. – К.: Навчально-методичний центр „Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні”, 2006. – 302 с.
9. Сурмін Ю.П. Методологія галузі науки "Державне управління": монографія / Ю.П.Сурмін. – К.:НАДУ, 2012. – 372 с.
10. Сурмін Ю.П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація: навч.-метод. посіб / Ю.П.Сурмін. – К.: НАДУ, 2012. –184 с.
11. Сурмін Ю.П.Створення кейса: Практичні поради / Ю.П. Сурмін, А.І.Сидоренко – К.: Навчально-методичний центр "Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні", 2012. – 48 с.
12. Фаренік С.А. Логіка і методологія наукового дослідження: наук.-метод посіб./ С.А.Фаренік – К.: Вид-во УАДУ, 2015. –340 с.
13. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навч. посіб./ Г.С.Цехмістрова. – Київ: Видавничий Дім „Слово”, 2003. – 240 с.
14. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник / В.М.Шейко, Н.М.Кушнаренко. – К.: Знання-Прес, 2012. – 295 с.